

Skopuhi in mecenii

Skopuštvu je najgrša človeška lastnost, celo grša kakor strahopetnost, kajti človek se težko bori proti svoji naravi, če je ta strahopetna. Te pa si ni sam izbral. Skopuštvu pa je sinonim za trdosrčnost, za zakrknjenost in jalovost srca, pa tudi za neinteligentnost, ne za varčnost, kakor bi kdo mislil. Varčnost in skopuštvu sta dva popolnoma različna pojma. Varčen človek more biti radodaren, kadar vidi, da je potrebno podpreti dobro stvar ali reveža; skopuh pa se ravno takrat obrne proč in se naredi gluhega in slepega tako za dobro stvar kot za potrebe drugih.

Vsak med nami je imel že mnogokrat priložnost slišati pritožbe tistih, ki se ukvarjajo z javno in kulturno dejavnostjo med našo manjšino in sploh med Slovenci, kjerkoli že bivajo, da je skopuštvu mnogih bogatejših Slovencev krivo, da mnoge naše kulturne ustanove životarijo in da sta naš tisk in založništvo tako slabokrvna. Slovenci sicer radi deklamirano, da je naš narod proletarski narod, toda to velja le bolj v političnem pomenu. V pomenu gromne blaginje nikakor nismo narod proletarcev. Prištevajo nas že med »razvite«, to je bogatejše narode. In tudi med našo skupnostjo na Tržaškem, Goriškem in na Koroškem je veliko denarnih ljudi — trgovcev, podjetnikov, nameščencev, zdravnikov, advokatov, posestnikov stanovanjskih hiš, obrtnikov, veleposestnikov in tudi kmetov. Mnogi teh ljudi imajo mesečne dohodke od 250.000 lir navzgor, celo 400.000 in več. In vendar jih nikjer ni, kadar je treba kaj žrtvovati za našo kulturo in druge narodu koristne ustanove in akcije. So izjeme — toda daleč največji del teh ljudi ima popolnoma zaprto srce in dlan za vsak poziv, naj kaj prispevajo za kako kulturno nagrado, tiskovni sklad ali kaj drugega, npr. za naš zamejski šport. Mnogi med njimi so izraziti skopuhi, čeprav se morda tega sami ne zavedajo ali pa si tega sami nočejo priznati.

Nekateri se zadovoljujejo s tem, da »simpatizirajo« s kakšnim gibanjem, kulturno ustanovo ali akcijo, ji v besedah izražajo priznanje, toda da bi segli v žep in kaj prispevali zanj — to jim še na misel ne pride. Ali pa se omejijo na obljube, da »bodo dali«. Dajo pa seveda nikoli. Vse denarno breme za razne kulturne pobude, knjižne izdaje, liste itd. prepuščajo »kulturnikom«, kakor da se jih vse to nič ne tiče. In kakor da se samo po sebi razume, da so tisti med nami, ki so zaskrbljeni za naše javne in kulturne zadeve in pišejo o njih knjige ter izdajajo kakšno revijo ali list, tudi dolžni, da to sami plačajo. Kakor da je to njihova zasebna zadeva. Če npr. nekdo napiše knjigo ali če izdaja skupina naših izobražen-

(dalje na 3. strani)

Nevarnost zaradi socialističnega razkola

Z razkolom v italijanski socialistični stranki je Italija po splošni sodbi nepristranskih opazovavcev zašla v tako globoko in hudo krizo, kakršne gotovo ni bilo po drugi svetovni vojni. Združena socialistična stranka, ki je bila ustanovljena leta 1966 in ki bi morala po načrtih njenih glavnih voditeljev Nennija in Saragata s časom postati tako močna, da bi lahko predstavljala politično alternativo, to je zamenjala na oblasti demokristjansko stranko, se je ponovno razbila. Iz stranke so izstopili socialdemokrati, oziroma člani, ki so pred združitvijo v ogromni večini pripadali socialni demokraciji. Prva in najbolj vidna posledica razkola je bil odstop vlade predsednika Rumorja, ki so jo poleg demokristjanov sestavljali še socialisti in republikanci.

V politični zgodovini se najbrž redko zgodi, da bi kriza vlade nastala v takih okoliščinah, kakršnim smo bili priča te dni, in da bi se tako vplivna in slavna stranka, kakršna je socialistična, razbila, ne da bi za to obstajali krepki in otipljivi razlogi.

Za sedanje italijanske razmere je namreč značilno, da vlada ni odstopila zato, ker bi bila prejela nezaupnico v parlamentu ali ker bi se koalicijske stranke ne strinjale z njenim programom, oziroma bi katera od njih spoznala, da se dogovorjeni program noče ali ne more izvajati. Vse stranke in struje celo poudarjajo, da je sredinsko-leva vlada, vsaj po svoji obliki, izven vsake razprave. Zakaj je torej do krize v resnici prišlo? Glavni vzrok ni toliko izrazito politične, temveč bolj osebne narave. Odnosi med različnimi prvaki socialistične stranke so namreč postali tako napeti, da sožitje v stranki in vladi kratkoročno ni bilo več mogoče. Pretirani individualizem, ko vsak prvak ali minister hoče imeti glavno besedo v stranki in posredno tudi v političnem življenju, je ena glavnih in nevarnih hib italijanske demokracije, kajti na ta način se v strankah bohotno razpase klikarstvo, prihajajo da izraza predvsem ožji skupinski in celo osebni interesi ter se zanemarjajo splošni interesi.

RAHLJANJE DEMOKRACIJE

Socialdemokrati so demonstrativno zapustili sejo centralnega komiteja socialistične stranke, potem ko je resolucija, ki jo je tudi v njihovem imenu predložil Nenni, bila odklonjena s pičlo večino glasov. V resnici pa je bila to le pretveza, da so lahko izvedli načrt, ki je bil že prej pripravljen, in sicer da so lahko ustanovili novo, tako imenovano »enotno socialistično stranko«, s čimer so dejansko, morda usodno, zrahljali politično moč in vpliv socialističnega gibanja v Italiji. Svojega koraka razkolniki niso namreč politično utemeljili, kajti očitek, češ da hočejo njihovi bivši strankini tovariši na stežaj od-

preti vrata komunistom do oblasti v državi, je že na prvi pogled iz trte zviti.

Res je sicer, da predstavlja prisotnost mogočne komunistične stranke, kakršna je italijanska, ki uživa podporo in zaupanje več kot ene petine vseh volivcev v državi, velik problem, a to še ne pomeni, da hočejo tisti, ki se tako v socialistični kot v demokristjanski stranki trudijo, da bi k obravnavanju tega problema pristopili na nov način in z novimi sredstvi, izročiti vodstvo državne politike komunistični stranki. Pri tem ne gre namreč toliko za stranko, temveč predvsem za to, kar ta stranka predstavlja, to je za zahteve in težnje širokih ljudskih množic, ki jih ni mogoče stalno držati ob robu političnega dogajanja, jim vztrajno zanikati pravico in možnost, da bi kakorkoli vplivale na izoblikovanje splošne državne in družbene politike. Glavno in osrednje vprašanje je predvsem v tem, kako to kočljivo zadevo rešiti, ne da bi bile ogrožene temeljne demokratične institucije, kot izhajajo iz duha in črke ustavne listine.

Socialni demokrati očitno nimajo preveč poslušna za to osrednje vprašanje italijanske demokracije in se predajajo iluzijam, da se bodo stvari s časom nekako sameodjejno uredile, zlasti ko se bo s pomočjo »pametne« gospodarske politike zvišal življenjski nivo delavskega sloja in bodo odpravljene ali zmanjšane kričeče razlike med južnimi in severnimi kraji ali med različnimi področji gospodarskega udejstvovanja. Že dosedanji razvoj v Italiji in v svetu pa je dokazal, da glavni vzrok globokih družbenih nemirov in pretresov ni samo grobe materialne narave, ni odvisen samo od stopnje življenjskega standarda, temveč tudi in predvsem od dejstva, ali in v kakšni meri so tako posameznik kot celotna skupnost zavestno in aktivno prispevali, sodelovali, vplivali in soodločali o splošnem družbenem razvoju in torej tudi o izpopolnjevanju svoje lastne osebnosti. Prvi in glavni instrument, ki je ali bi moral ljudstvu v demokratičnem režimu omogočiti takšno sodelovanje, so politične stranke, vendar prav italijanski primer zgovorno dokazuje, da ta instrument ne ustreza več popolnoma svojemu namenu, čeprav verjetno še dolgo ne bo imel primerne in učinkovitega nadomestila.

Razkol v italijanski socialistični stranki, novo strujenje v Krščanski demokraciji, razvoj v komunistični stranki ter prisotnost v bistvu anarhične skrajne levice so dejstva, ki najbolj karakterizirajo sedanji politični položaj v Italiji. Vse to pa utegne nevarno zrahljati italijansko demokracijo in izzvati totalitarne reakcije tako z desne kot s skrajne leve strani, če se ne bo vodilna plast spametovala in se nehala pehati za ozke skupinske interese in zanemarjala ter odlagala rešitev temeljnih in splošnih vprašanj.

Posvetovalni sestanek predstavnikov neopredeljenih držav v Beogradu

V veliki konferenčni dvorani zgradbe zveznega izvršnega sveta v Beogradu se je začel v torek dopoldne posvetovalni sestanek posebnih predstavnikov neuvrščenih držav. Udeležbo je obljubilo 51 držav, vendar do hipa, ko se je sestanek začel, nekatere delegacije še niso prispele.

Sestanek je odprl jugoslovanski zunanji minister Mirko Tepavec, ki v kratkem nagovoru dejal, da je namen sestanka v tem, da »se skupno lotijo pomembne naloge: zagotavljanja našega prispevka boju za mir, svobodo in univerzalni napredek«. Bolj jasen je bil predsednik zveznega izvršnega sveta, Mitja Ribičič, ki je najprej vse delegacije pozdravil v imenu predsednika Tita in zvezne vlade, potem pa je naglasil »vitalnost politike neuvrščanja, kljub vsem dosedanjim težavam«. Uveljavila se je kot konstruktivna moralno-politična sila v mednarodnih odnosih in kot realna pot mnogih držav v njihovih prizadevanjih, da ohranijo svojo neodvisnost, suverenost in samostojen razvoj,« je dejal in pripomnil, da je taka politika veliko pripomogla k temu, da je čutiti danes po svetu več odpora proti raznim pritiskom od zunaj in poskusom, da bi vsiljevale velike države svojo voljo šibkejšim. Rekel je tudi, da je nevarnost za mir v tem trenutku v svetu še vedno pereča, za mnoge države še bolj pereča kot prej. Povečala se je tudi nevarnost vseh vrst pritiskov na neodvisnost držav zunaj in znotraj blokov in oboroženih napadov omejenega obsega. »Nezmanjšani tempo oboroževalnega tekmovanja nam vsem povzroča hude skrbi,« je rekel.

Govoril je tudi o vse večjem prepadu med zaostalimi in bogatimi državami.

»Na tem našem sestanku bi lahko skupaj preučili možnosti in poti, ki se jih lahko danes in v prihodnje države neuvrščene države z namenom, da bi se zboljšal mednarodni položaj in da bi se uredila sedanja odprta vprašanja,« je zaključil Ribičič. »Vsi smo življenjsko zainteresirani za to, da se ponovno utrdijo pozitivna načela neuvrščenosti, za hitrejši gospodarski razvoj manj razvitega dela sodobnega sveta, za bolj aktivno vlogo blokovsko neopredeljenih držav v OZN in v med-

narodnih dogajanjih ter sploh za naš aktivnejši konstruktiven vpliv v mednarodnem življenju.«

Delegacije pa so potem pripravile dve dragoceni uri časa za jalovo razpravo, kdo naj predseduje sejam oziroma kak naj bo postopek pri tem. Končno je bil sprejet sklep, da naj vsem sejam predsedujejo člani jugoslovanske delegacije, podpredsedniki pa se bodo menjavali. Sploh se zdi, da dajejo mnoge delegacije neopredeljenih držav — to so po veliki večini države z drugih celin in barvnih ljudstev — preveč važnosti čisto formalnim zadevam in se izgubljujejo v frazeologiji, namesto da bi se stvarno in hitro lotile konkretnih problemov, ki tarejo te države.

Osebnost nemškega predsednika

Zvezna republika ima od 1. julija novega predsednika. To je 69-letni Gustav Heinemann. Po političnem prepričanju je socialist, po veri protestant ter je bil od leta 1949 do 1955 predsednik sinode nemške evangeličanske Cerkve. V veliki meri po njegovi zaslugi se je zelo izboljšal odnos med Nemško socialistično stranko s Cerkvami, tako da je nemški socializem popolnoma opustil zastareli Marxov protiverni dogmatizem. Danes je za nemške vernike protestantske in katoliške vere prav tako lahka in naravna pripadnost socialistični stranki kot krščanski demokraciji.

Po poklicu je novi nemški predsednik jurist ter je precej prispeval, kot minister za pravosodje v Kiesingerjevi koalicijski vladi, k reformi nemškega pravosodja. V dobi nacizma je bil vključen v nemško odporiško gibanje proti Hitlerju. V hiši, v kateri je stanoval vse do hipa, ko se je preselil v predsedniško palačo, je bila v času nacizma tajna tiskarna odporiške skupine »Pričevalska Cerkva«. Njegovo zanimanje velja bolj notranji politiki, v zunanji politiki pa je doslej zastopal mnenje, da bi bilo bolje za Nemčijo in da bi prej dosegla združitev, če bi izstopila iz atlantskega pakta. Zaradi tega so se pojavljala precej ostra nasprotja med njim in prištaši atlantskega pakta v Nemčiji.

DELEGACIJA SLOVENSKE LEVICE V LJUBLJANI

V sredo je bila sprejeta pri Izvršnem svetu v Ljubljani delegacija Slovenske levice. Z Bojanom Lubejem in drugimi člani Izvršnega sveta se je delegacija, ki jo je vodil Ubald Vrabec, razgovarjala o problemih slovenske manjšine v Italiji.

—0—

Delavci v Pragi nočejo plačevati partijske članarine, iz protesta proti partijskim politikom, ki so se vdali Rusom.

Ministrski predsednik Zahodne Nemčije Kiesinger je zavrnil vsakršno politiko, ki bi težila za priznanjem Vzhodne Nemčije kot države, in izjavil, da Zvezna Nemčija ne bo priznala sedanje meje na Odri in Nisi. Meja bo določena šele pri sklenitvi mirovne pogodbe med Nemčijo in Poljsko. Zahteval je pravico do samoodločbe za Vzhodne Nemce.

S SEJE SVETA SLOVENSKE SKUPNOSTI

Na svoji zadnji seji, dne 30. junija 1969, je Svet Slovenske skupnosti obravnaval številna vprašanja in uvodni del posvetil poročilu izvršnega odbora. Tajnik dr. Štoka je poročal o notranji reorganizaciji, kakor tudi o posegih, ki jih je izvršni odbor napravil pri oblasteh. Predvsem je podčrtal pomen uporabe slovenskega jezika v rajonskih konzultah (sosvetih) in prikazal v podrobnostih pobude, ki jih je Slovenska skupnost podvzela, da so stranke leve sredine sprejele besedilo, ki točno jamči pravico do uporabe materinščine v teh javnoupornih organih.

Svet Slovenske Skupnosti je s posebnim zadovoljstvom sprejel tudi na znanje, da je bilo njenemu tajniku s pristojnih oblasti končno le zagotovljeno, da bo že v bližnji bodočnosti ministrstvo za šolstvo izdalo dekret o ustanovitvi strokovne šole v Rojanu in da bo zavod po vsej verjetnosti pričel redno delovati s šolskim letom 1969-1970.

Novice po svetu

Izkazalo se je, da Romuni in Američani niso vprašali Rusov za dovoljenje, če Nixon sme obiskati Romunijo, in da Moskva že kuje načrte, kako bi Romunom pokazala svojo zamero: ali z odpovedjo uradnih obiskov svojih najvišjih veljakov ali z gospodarskimi sankcijami. Samo da je ne bo pokazala z vojaškimi sankcijami...

Iz Rusije poročajo, da se je začela sovjetska vlada prijaznejše obnašati do pravoslavne in do drugih Cerkva. To se je med drugim pokazalo t e dni, ko je poslal Kosigin pozdravno brzojavko vsesovjetski verski konferenci v Zagorsko blizu Moskve, ki so se je udeležili zastopniki vseh ver in tudi neki ud vatikanskega zastopstva pri UNESCOu.

—0—

VOŠČILA

Gospodu Liviju Valenčiču, priljubljenemu napovedovavcu radia Trst A, in ženi Škvi, profesorici, se je rodila hčerkica-prvorojenka, ki je dobila lepo slovensko ime Vida. Pristrčne čestitke staršema in vse najboljše na življenjsko pot mali Vidi.

ČESTITAMO

Gospod Aleksander Zupančič iz Trsta je postal profesor violine. Čestitamo.

Nevarnost nove vojne med Izraelci in Arabci

Na črtah premirja med Izraelom in arabskimi državami se bijejo zdaj že skoro vsak dan boji precejšnjega obsega, v katere posegajo težko topništvo, »katjuše« in letala. Izraelci so v 24 urah sestrelili sedem sirskih in štiri egiptovska letala »Mig«. Dvoboj s težkim topništvom preko Sueškega prekopa pa začenjajo vsak dan, po ugotovitvah opazovavcev Združenih narodov, Egipčani, ki tudi vedno pogosteje pošiljajo svoje »komandose« preko prekopa, kljub hudim izgubam v ljudeh. Tajnik Združenih narodov U Thant je izjavil, da ne veljajo več črte premirja, ki so bile določene po šestdnevni vojni leta 1967. Izraelci opozarjajo, da ta njegova izjava

čudno spominja na njegovo odločitev tik pred vojno leta 1967, ko je na Nasserjevo zahtevo umaknil oddelke »modrih čelad«, kar je potem olajšalo egiptovski napad na Izrael.

V Izraelu se množe sabotažne akcije Arabcev, ki so se lotili atentatov z dinamitom v velikem slogu in zažiganja izraelskih skladišč. Če ne bo prišlo do odločnega posredovanja velikih sil ali Združenih narodov, je skoraj gotovo, da bo v kratkem spet izbruhnila prava vojna med Arabci in Izraelci, v kateri pa Arabce neizogibno čaka nov poraz. Zato je tembolj čudno, da se dajo odgovorni arabski državniki in poveljniki potiskati od fanatikov v novo nesrečo za svoja ljudstva.

Skopuhi in mecenari

(Nadalj. s 1. str.)

cev revijo, je po mnenju mnogih naših denar- no močnih ljudi isto, kot da si kdo drugi privoščil nov avto ali zgradil vilo ali gre na oddih v Združene države ali na Kanarske otoke — pač njegova zasebna zadeva, njegov »luk- suz«.

V uredništvu naših tednikov in revij vedo povedati, da prihajajo preprosti ljudje s skrom- nimi dohodki — upokojenci, služkinje, izselje- niški duhovniki na obisku v Trstu — in plačajo naročnino. Skoraj nikoli pa se ne zgubi v ured- ništvu naših tednikov in revij kak denarni člo- vek. Izjeme so, a jih je zelo malo, veliko manj kot tistih, ki imajo v bankah tudi po deset milijonov in več ali si grade vile, pa nikoli ne kupijo nobenega slovenskega lista, kaj šele, da bi kupili kakšno v zamejstvu izdano knji- go.

Kot slišimo, bodo na letošnjih študijskih dne- vih v Dragi razpravljali tudi o slovenskem na- rodnem značaju. Pri tem se ne bo mogoče izogniti tej ogabni in značilni lastnosti da- našnjega Slovenca, tudi zamejskega Slovenca — njegovi skoposti, njegovi trdosrčnosti in mrzlo- ti srca za vse, kar zadeva slovensko kulturo in javne zadeve slovenskega naroda in ma- njšine. In pri tem se bo spet zgodilo, kakor se je že mnogokrat, da bodo posegali v debato ravno takšni, ki so sami značilni pri- merki takega skopuštva. Morda zato, ker se svoje lastnosti sploh ne zavedajo.

Debata bo morda razkrila vzroke za ta grdi pojav skopuštva med Slovenci, ki ne more biti osnovna narodna lastnost, saj vemo, da so bili začetki slovenske kulture zgrajeni prav na mecenstvu in požrtvovalnosti in da se ni manjkalo mecenov vse do modernega časa. Toda danes je mecen med Slovenci prava bela vrana, posebno med nami v zamejstvu. Eden glavnih vzrokov za to je gotovo zaverovanost v mit denarja, kar pa je posledica duhovne zakrnjenosti, okrnjenosti značaja, duhovne jalovosti, neinteligentnosti, pa tudi nezaupanja v slovensko kulturo in v bodočnost slovenstva, čeprav se isti ljudje dajo tudi izvoliti v odbore raznih naših kulturnih in političnih organizacij ter bi radi igrali v njih vodilno vlogo. Toda bolj za to, da bi bilo ustrezno njihovi časti- željnosti in gonu po uveljavljanju, kakor pa iz resnične želje, da bi koristili slovenski stvari.

Naše kulturne pobude hirajo, so obsojene na hiter konec ali pa se ne morejo nikamor razviti prav zaradi taknih ljudi. Na Tržaškem, Goriškem in Koroškem je gotovo nekaj tisoč ljudi, ki jim ne bi pomenilo nikakega denar- nega problema, če bi kupili nekaj od tistih morda deset slovenskih knjig, ki izidejo na leto na Tržaškem, Goriškem, Koroškem ali kje drugje zunaj matične domovine, ali da bi se naročili vsaj na eno ali dve slovenski reviji, ali pa kupili vsaj posamezne številke v knji- garnah, ne da bi jih bilo treba priganjati k temu. Če bi imeli vsaj 500 takih ljudi, bi se močno zmanjšalo tveganje za izdajo revij in knjig. Toda takih ljudi ni na vsem Tržaškem in Goriškem morda niti 50. To se da ugotovi po prodanih izvodih naših revij in knjig v glavnih slovenskih knjigarnah v Trstu in Gorici.

Tragedija Pietra Nennija

V naši zadnji številki smo objavili nujni opomin, ki ga je izrekel stari socialistični vo- ditelj Pietro Nenni na sestanku osrednjega odbora PSI, tik preden je prišlo do razkola: dar desnici, ki hlepi po oblasti, in dar komunistom, ker bi jim omogočil monopol opo- zicije na levisi. Razbiti socialisti bi namreč ne mogli biti več privlačni za delavske sloje. Ko je izrekel to svarilo, je še upal, da do razkola ne bo prišlo, da si bodo vzeli člani osrednjega odbora ta opomin k srcu in da se bodo dali obvladati, če že ne razumu, pa vsaj političnemu nagonu. Toda doživel je razočar- ranje.

To je bilo gotovo najbridkejše razočara- nje v njegovem življenju. Časnikarji so poro- čali, kako potrt je odhajal s sestanka. Rekel je, da nima več dovolj moči in energije, da bi začel vse od kraja, to je, da bi se začel spet truditi za združitev in enotno na- stopanje italijanskih demokratičnih sociali- stov v politični areni. Dejal je tudi, da se misli umakniti iz aktivnega političnega življe- nja. Te besede so pomenile pri možu, ki je pokazal v svojem življenju toliko poguma in energije, toliko moči in delavnosti, izraz glo- boke potrtosti in malodušja, da ne rečemo obupa. Na tem sestanku je šlo v črepinje tisto, za kar se je trudil Pietro Nenni že od časa svojega begunstva v Parizu.

On in voditelj socialnih demokratov Sa- ragat sta bila tista, ki sta že takrat v okviru protifašistične koncentracije političnih sil razpravljala o enotnosti italijanskih sociali- stov in socialnih demokratov. To misel sta razvijala dalje v času odporniškega gibanja in v prvem povojnem času. Razkol leta 1947 med socialnimi demokrati in tistimi sociali- sti, ki so hoteli samo socialistično Italijo, ni zatrl v Nenniju volje do enotnosti. Leta 1956, v letu obračuna z stalinizmom v Rusiji, sta se Nenni in Saragat ponovno sestala v fran- coski alpski vasi Pralognan, da bi razprav- ljala o združitvi. In ta Nennijev sen se je uresničil leta 1966. Zdaj, po treh letih, se je razbil.

Nenni, ki je preživel v svoji mladosti de- set let v najdenišnici in je že v mladih letih okusil vso bridkost revščine in pritiska na reveže, je bil vse svoje življenje bojevnik ne le za delavske pravice, ampak tudi za de-

lavsko enotnost. Imel je izrazit praktičen čut in je vedel, da lahko italijanski socializem nekaj pomeni v državi le, če bo nastopil eno- tno. Zato se je vedno trudil za enotnost akcije in tudi organizacije obeh glavnih socialistič- nih struj in zato je v prvi povojni dobi tudi vztrajal v zavezništvu s komunisti, kajti zde- lo se mu je nujno, da si delavski razred ohra- ni svojo politično enotnost, če hoče biti učin- kovit v boju za svoje pravice. Hkrati je upal, da bo lahko kot demokratični socialist bistve- no pogojeval in sousmerjal politično akcijo komunistov v demokratično smer. Ko pa je spoznal, da morejo socialisti več storiti za uresničenje delavskih zahtev in za utrditev demokracije v Italiji, če sklenejo zavezništvo s krščansko demokracijo, kakor pa če vztra- jajo v opoziciji brez odgovornosti, se ni po- mišljal odpovedati zavezništvu s komunisti, ki ga je razočaralo in soustanoviti sredinsko- levo koalicijo ter stopiti v vlado. S tem so se italijanski socialisti prvič v zgodovini zna- šli za državnim krmilom in sprejeli soodgo- vornost za vodstvo državnih zadev.

Kaj bo zdaj storil Nenni? Ali bo prebolel ta udarec, ali pa se bo res umaknil, strtl in razočaran? Prava veličina je v tem, da člo- vek premaga krizo, ki se zgrne nanj, in da nikoli ne prekriža rok pred usodo. Nenni ni tip, da bi se lahko vdal. Upati je, da bo prenesel tudi to najhujše razočaranje svojega življenja in da bo kos tudi tej socialistični in svoji osebni tragediji. To potrjujejo najno- vejše vesti o njem. Težko, da bo še doživel, da bi se nasprotniki socialistične enotnosti toliko streznili in se v toliki meri odpovedali svojemu osebnemu stremuštvu, da bi prišlo do ponovne združitve socialno-demokratske in socialistične stranke. Vendar bo gotovo storil vse, kar mu bo še mogoče, da bo do tega kdaj prišlo, kajti po njegovem iskrenem prepričanju je samo močna socialistična stranka, povezana s krščanskimi demokrati in z drugimi delavskimi težnjami naklonje- nimi demokratičnim političnim solam, jam- stvo za dvig in veljavo delavskega razreda, za resnično demokracijo v Italiji in za na- predek italijanskega naroda in države. Upati je le, da mu bo še ostalo toliko časa, da bo lahko še enkrat dal odločilni prispevek k ta- kemu vzdravljenju socialistov k političnemu realizmu.

Niti kulture najštevilnejših narodov, kakor so Američani, Francozi, Angleži, Nemci, Ita- liani, in najbogatejših, kot so Švedje ali Švi- carji, ne morejo shajati brez mecenstva in kulturne zavednosti širokega kroga kupcev in bravcev, kaj šele kultura malega naroda, ka- kor je slovenski. Če bo skopuštvo kot izraz brezčutnosti, nezavednosti in duhovne otope- losti še dalje obvladovalo srca tolikih naših ljudi in še dalje grabilo okrog sebe kot ostud- na kuga, bo slovensko kulturno življenje v za- mejstvu počasi izhiral.

Ta članek ni napisan iz obupa, ampak na- sprotno, v upu, da so med tolikimi našimi sko- puškimi denarnimi ljudmi tudi taki, ki se v svoji zaverovanosti vase in v svoj zgolj gmotni stan- dard ali v svoji nepoučenosti te svoje grde lastnosti in žalostnega stanja, v katerem se za- radi tega nahaja naša kulturna dejavnost, ne zavedajo. Če bodo opozorjeni na to in bodo

šli vase, bodo morda spoznali, kaj so dolžni sebi kot ljudje, ki vendarle nočejo čisto obrniti hrbta slovenski kulturi. Morda bodo spoznali, da bi bilo prav, če žrtvujejo vsak mesec vsaj en odstotek od svojih velikih ali vsaj obilnih dohodkov za slovensko kulturo. In mogoče bi bilo prav, da Slovenska skupnost ali skupnost raznih slovenskih kulturnih organizacij in po- bud v našem zamejstvu ustanovi poseben »Kul- turni sklad«, v katerega naj bi prispevali taki ljudje dobre volje morda tudi ob raznih prilož- nostih, kot so poroke, jubileji, osmrtnice itd., tudi namesto tolikih in popolnoma nesmisel- nih vencev ob pogrebih, kar bogati samo cve- tličarje.

Naša narodna bodočnost je v naši zaved- nosti, duhovni in etični kvaliteti ter zlasti tudi v tem, da se čimveč naših ljudi čimprej reši tistega ledenega oklepa okrog srca, ki se mu pravi skopuštvo.

I Tržaškega

Pregled prosvetnega delovanja pri Sv. Ivanu

Mislimo, da je prav, če ob koncu letošnje sezone in šolskega leta naredimo kratek obračun o prosvetnem delovanju pri Sv. Ivanu. Mnenja smo, da je bila sezona razgibana in zato upamo, da bomo prihodnje leto še več naredili, saj so pri nas še narodno zavedni ljudje in tudi kulturni delavci ne manjkajo. Premalo pa je složnosti, smisla za organizacijo in poštrevnosti.

V začetku sezone smo imeli pri nas velik dogodek, ko smo slovesno odprli nov »Marijin dom«. V njegovih prostorih je bila nato lepa vrsta prireditev. Novo poslopje je bilo odprto 24. novembra; 8. decembra je bil tabor Slovenske prosvete, 22. istega meseca je dr. Sah s pomočjo diapozitivov pokazal Sv. deželo, čemur je sledila božična igrice. Na Silvestrovo pa je bil družbeni večer. Dne 2. februarja je igral »Veseli trio« iz Doline, 9. je bila akademija na čast slovanskih apostolov Cirila in Metoda, 16. februarja je igral ansambel »Rokovnjači«, 23. pa je Vinko Zale-

V vrsto lepih svetoivanskih slovenskih tradicij spada tudi vsakoletna procesija sv. Ivana. Letos je že drugič šla po novi poti, ker tako zahtevajo potrebe cestnega prometa. Zdi pa se nam, da je nova pot še bolj prikladna, ker vodi mimo hiš, kjer povečini bivajo naši ljudje. Tudi letos smo v procesiji videli ljudske noše; sodelovala je godba in je mogočno odmevalo ljudsko petje. Procesija je vodil škofov vikar, msgr. Skerl.

Naj ob koncu tega poročila še povemo, da se pri Sv. Ivanu veliko gradi. V ta namen izkoriščajo zadnje vrtove in zadnje pеди naše zemlje, tako da se tudi naš okoliš še bolj narodnostno spreminja, ker se v nova stanovanja v ogromni večini naseljujejo občani italijanskega jezika. V tej zvezi bi radi tudi povedali, da v poletnem času primanjkuje vode, zlasti v višjih predelih Sv. Ivana. To vprašanje bi morale občinske oblasti čimprej rešiti. Upamo, da bo hudo neprijetnost odpravil novi vodovod, ki ga bodo, kot pravijo, speljali iz Štivana kar po morskem dnu do Trsta. Tudi občinske ceste so pri nas zelo zanemarjene. Nekatere so celo neprehodne, druge so polne lukenj, kjer ob deževju zastaja voda, mnoge pa so preraščene z robido in grmičevjem. Zato bi želeli, da bi se mestna uprava vsaj tu pa tam spomnila na te ceste in jih uredila, kot se spodobi.

A. Korsič

NOVA CENA IN NOVE NAROČNINE NOVEGA LISTA

Bralce in naročnike opozarjamo, da smo zaradi znatnega povišanja tiskarniških stroškov bili prisiljeni s 1. julijem tega leta zvišati ceno Novega lista na 70 lir. Sorazmerno s tem se poviša tudi naročnina, ki je od 1. julija naslednja: četrtletna 850 lir, polletna 1400 lir in letna 2800 lir; za inozemstvo pa 4200 lir letno.

Prepričani smo, da bodo bralci in naročniki upoštevali velike finančne težave, s katerimi je povezano izdajanje slovenskega zamejskega lista, in da bodo kljub poviškom ostali zvesti Novemu listu. Pripominjamo, da so tudi italijanski listi s 1. julijem zvišali prodajno ceno, kar je v zvezi z večjimi tiskarniški stroški.

UPRAVA NOVEGA LISTA

tel s pomočjo krasnih diapozitivov pokazal svoje potovanje po Aziji. 23. marca smo obhajali materinski dan in so ob tej priložnosti nastopili otroci in dijakinje iz zavoda šolskih sester. 13. aprila je član Slovenskega gledališča Stane Rztresen imel večer slovenskih balad in romanc, 4. maja sta nastopila pevska zbor iz Gorice »Mirko Filej« in »Lojze Bratuž«, 1. junija pa so igrali Veseli planšarji. Prosvetna sezona se je zaključila 15. junija, ko so imeli svetoivanski otroci šolsko prireditev, s katero so zaključili šolsko leto.

Pomembno kulturno poslanstvo izvršuje tudi cerkveni pevski zbor, ki ga vodi poštrevna gđč. Nada Žerjal. Zbor nastopa pri vseh nedeljskih mašah in ob drugih cerkvenih praznikih. Poleg tega pa je imel še naslednje nastope: ob odprtju novega »Doma«, na reviji slovenskih cerkvenih pevskih zborov v Rojanu, ob stoletnici čitalnice v prostorih društva »Slavko Škamperle«, na taboru Slovenske prosvete, na Cankarjevem večeru v Bazovici. Poleg tega je imel snemanje na Radiu Trst A.

Slovenska skupnost o političnem položaju

Izvršni odbor Slovenske skupnosti je na svoji redni seji z dne 9. t. m. razpravljal o političnem položaju, ki je nastal z razkolom v italijanskem socialističnem taboru. Izvršni odbor je ugotovil, da je na tržaški in devinsko-nabrežinski občinski ravni še vedno možno sodelovanje s strankami leve sredine, medtem ko Slovenska skupnost ostaja v deželni svestu še vedno kritičen, a obenem konstruktiven faktor pri reševanju temeljnih vprašanj slovenske narodne manjšine, kar je tudi glavna skrb Slovenske skupnosti.

Izvršni odbor Slovenske skupnosti izraža upanje, da novi položaj ne bo predstavljal korak nazaj pri reševanju slovenskih vprašanj, istočasno pa poudarja, da je ta dogodek ponovno dokazal škodljivost vključevanja Slovencev v italijanske vsedrjavne stranke. Zato Slovenska skupnost poudarja pravilnost in nujnost obstoja slovenskih političnih organizacij in poziva slovenske rojake, da se v bodoče še bolj strnejo okrog Slovenske skupnosti in njenega narodnoobrambnega programa.

—o—

Obisk iz sosednjih slovenskih občin

V torek, 8. t. m., je obiskala Slovensko kulturno gospodarsko zvezo v Trstu delegacija predstavnikov obalne konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije iz Kopra, Izole in Pirana ter delegacija predstavnikov Socialistične zveze delovnega ljud-

GLAS IZ MARIJANIŠČA NA OPČINAH

Že stari so dejali, da ima tisti največji uspeh, ki zna združiti koristno z dobrim, in temu dodajmo ter prikrojimo našim časom: Tisti je danes v resnici upoštevan, ki se zna kljub naporom, ki jih je položil v delo za neki cilj, nasmehiniti in pokazati, da je vse, kar je naredil, le igrice, zabava, šport.

Pa vzemite katerega koli pevca ali pevko, ki junačita na televiziji ali na festivalu, pa boste videli, da ne misli več na prestani trud, ko sta po ure in ure ponavljala melodije in jih spremljala s primernimi gibi. Ves ta napor, ves trud, vse delo je pozabljeno. Gledalci in poslušalci ju kujejo v zvezde, plošče pa, ki jih podjetniki vtisnejo, jima sipljejo milijone.

Tako nekako bi lahko, seveda brez plošč, plaskanja in milijonov, skromno primerjal uspehe, ki so jih dosegli gojenci letos v Marijanišču. Še to razliko bi omenil, ki je med pevci na festivalu in gojenci Marijanišča: Na festivalu zmaga le eden, v Marijanišču pa so zmagali vsi, to se pravi, vsi so izdelali brez popravilnih izpitov.

Zasluge za uspehe pa nimajo le gojenci sami, ki so se sicer potrudili zlasti v tretjem tromesečju, ampak tudi njihovi predstojniki, ki so jih budno nadzorovali in jih uspešno spodbujali, da niso popustili v marljivosti.

Tudi za prihodnje šolsko leto bomo sprejemali dečke za osnovno šolo od 4. razreda naprej in za srednjo šolo. Vzdrževalnina znaša 20 tisoč lir mesečno. Gojenci imajo zdravo in tečno hrano, nadzorstvo pri učenju in če je potrebno, tudi pomoč. V času odmora se lahko razgibljejo in razvedrijo na obširnem dvorišču in zabavajo z različnimi igrami.

Imamo pa tudi nekaj sobic z dvema posteljnima za univerzitetne študente. Vzdrževalnina zanje pa znaša 25 tisoč lir mesečno in primeren prispevek za kurjavo.

Kogar bi zanimala ugodnosti, ki jih nudimo mladim in tudi starejšim študentom, naj se pravočasno priglasijo.

VODSTVO MARIJANIŠČA

stva Slovenije iz sežanske občine. V razgovorih, ki so dopoldne trajali tri ure, so si predstavniki obmejnega področja ter SKGZ izmenjali poglede na trenutni splošni politični položaj zlasti z lokalnega vidika v cilju še nadaljnega utrjevanja dobrih sosedskih odnosov, sodelovanja na meji in sodelovanja v okviru enotnega slovenskega kulturnega prostora, ki je še zlasti pomembno na obmejnem področju. Govora je bilo o kulturnih stikih, o možnostih gospodarskega sodelovanja in o razvijanju tudi drugih aktivnosti, zlasti na športnem področju.

Predstavnikom iz obalnih občin in iz sežanske občine je predsednik SKGZ Gorazd Vesel priredil kraško kosilo na Repentabru, katerega so se udeležili tudi slovenski župani s Tržaškega področja, nakar so si ogledali »Kraško hišo« in imeli kratek razgovor z uredniki Primorskega dnevnika.

V delegaciji SZDL iz obalnega področja občin Kopra, Izole in Pirana so bili: Mario Abram, predsednik obalne konference SZDL, Ivan Renko, sekretar obalnega komiteja Zveze komunistov, Mitja Logar, podpredsednik skupščine občine Koper, Ivan Brečko, podpredsednik skupščine občine Piran in dr. Svetozar Polič, predsednik komisije za narodnostna vprašanja in za stike z zamejstvom obalne konference SZDL; s področja sežanske občine pa: Stane Čehovin, predsednik ob-

(Nadalj. na 7. strani)

ZRELOSTNI IZPITI

Dijakinje zadnjega razreda goriškega slovenskega liceja so že prestale maturitetne izpite po novem načrtu. Kljub bojazni in negotovosti, na kakšen način bo potekala »nova matura«, so se kandidatkinje kar dobro odrezale.

Izpitna komisija je proglasila za zrele sledeče kandidatkinje: Gravner Savino, Lucchesi Ano, Primožič Anko in Strosar Ano. Ena kandidatkinja ni bila ocenjena za zrelo.

Po mnenju kandidatkinj je matura po novem načinu na splošno nekoliko lažja od prejšnjih in tudi zanimivejša, čeprav je bila tematika slovenskih nalog bolj zahtevna. Večina je izbrala prvo nalogo o sedanjem mladinskem gibanju in usmerjanju. Večina pa pravi, da ni našla logičnega zaključka, kako in kaj naj mladina stvarno doprinese svoj delež k izboljšanju sedanje družbe.

Ta pomanjkljivost je prišla do izraza tudi pri razpravi o vsebini pismenih nalog, ki je potekala v razgovoru med komisijo in kandidatom. Tudi latinska naloga iz Petronijevega Satirikona je bila zlasti na koncu nekoliko zapletena.

No, pa se je kljub tem težavam vse še dovolj srečno izteklo. Novim goriškim slovenskim abiturientkam prav iz srca čestitamo in jim želimo, da bi se prav tako izkazale tudi pri višjih vseučiliških naporih.

ŠOLSKO OBVESTILO

Vpisovanje v I. razred enotne srednje šole se vrši vsak dan do 27. julija na tajništvu šole v ulici Randaccio št. 10 od 9. do 12. ure.

Iz Goriške

Ob vpisovanju v šole

Morda se bo temu ali onemu zdelo, da že prevečkrat ponavljamo to pesem.

Res je, vsaj enkrat na leto smo prisiljeni kot glasniki naše javnosti, da jo ponavljamo.

Narekujejo nam pa to pesem nekateri naši starši in družine same, ne pa kak oblastveni ali vladni pritisk.

Slovenske šole imamo, so uzakonjene in uspešno delujejo. Vemo, da je pri njih še marsikaj neurejenega, zlasti na Goriškem, in da bo treba še precej naporov za njihovo plodnejšo rast.

Globoko pa smo uverjeni, da ne bo prišlo do te življenjskosti na naših šolah, če bodo slovenski starši in slovenske družine stali ob strani ali, preprosto povedano, če ne bodo svojih otrok vpisovali in pošiljali v domače slovenske šole, kamor spadajo po naravnih in tudi državnih postavah.

Začelo se je vpisovanje v šole. V nižjo enotno srednjo šolo traja do 27. julija. Povprašali smo in zvedeli, da do danes le slabo napreduje.

Nočemo še biti črnogledi, a ta malobrižnost staršev navdaja našo javnost s skrbjo in s premišljanjem, kako bodo mogle naše šole uspevati in rasti, če pa bo v sami Gorici še vedno 250 do 300 otrok slovenskega rodu

izostajalo iz naših šol, ki so prav tako uradna državna ustanova kot italijanske.

Vse stranke, vsi politični voditelji, vsa naša javna glasila govorijo in pišejo, da je prav šola merilo za kulturno raven vsake narodnostne skupine. Sami je pa ne znamo dovolj negovati, marveč samo iskati njene pomanjkljivosti brez stvarne in tvorne kritike.

Če kak sinček ali hčerka ne izdela, pade po njihovem krivda na šolnike in na šolo, ne tudi na lenobo in dijakovo nepripravljenost. Drugi, zlasti bogatejši trgovski krogi, menijo, zopet v svoji prekupčevalski pameti, da se bo sin ali hči več naučil v italijanski šoli ali se pa kar naravnost izražajo, da bo imel več materialnega uspeha v življenju, če bo končal italijansko srednjo šolo. Prišlo je celo v navado, da taki gospodje pošiljajo enega otroka v slovensko, drugega v italijansko. »Zaradi svojega trgovskega poslovanja«, se lisiče izgovarjajo in muzajo. Preprosti ljudje, zlasti delavskega stanu, pa pravijo, čemu bomo pošiljali otroke v slovenske šole, ko pa lahko zgubim službo in da saj tudi naši bogatini delajo enako, ko se jim ni treba ničesar bati.

Odgovorimo, da so vsi taki izgovori izraz suženjske miselnosti in brez vsakršnega smisla in še manj ljubezni za narodno skupnost. Taki ljudje se po navadi pri kakih prireditvah in v gostilnah bahato trkajo na svoje »narodne« prsi, ko je pa treba dejansko izpričati svojo narodno zavest, najdejo sto laži in se izmikajo. Pa še modrijansko pripominjajo: »E, kaj, gospodarstvo je ena stvar, vaše kulturno čvekanje pa nič ne pomeni.« Za naše narodno občestvo sta pa obe enako potrebni, kot obe nogi ali roki.

Hvala Bogu, da naši ljudje po deželi in tudi še v mestu obsojajo narodne odpadnike, pa tudi, če se kateri od teh štejejo za kake ljudske voditelje, javne delavce ali trgovske »operaterje«.

In še nekaj pripomnimo: tudi vse slovenske šolnike, učitelje in profesorje, ki nimajo lastnih otrok v tistih šolah, kjer sami učijo, bomo javno ožigosali. Če lastnih otrok ne vzgajajo v materinem jeziku in pljuvajo v skledo, iz katere zajemajo, jim tudi mi ne bomo izročali svojih otrok v uk in vzgojo.

Vse naše pametno misleče in zavedne starše pa pozivamo, naj kmalu izvršijo svojo dolžnost in vpišejo svoje otroke v slovenske šole, da si ne bodo pozneje naprtili od njih očitkov in kletvin.

ZA POPRAVNE IZPITE

V Dijaškem domu v Gorici bo tudi letos počitniški tečaj za popravne izpite. Začel se bo v ponedeljek, 4. VIII., ob 8.30. Starši ali dijaki naj se obrnejo za pojasnila in prijave na upravo dijaškega doma na Svetogorski cesti 82-84, ki posluje vsak delavnik od 10. do 12. ure.

Izlet na Koroško

V nedeljo, 6. julija, sta se odpeljala z avtobusi na Koroško mešani zbor »Lojze Bratuž« in moški zbor »Mirko Filej«. V družbi sta bila tudi zabavni ansambel in folklorna skupina.

Izletniki so imeli za cilj obisk naše Koroške in željo, da bi koroškim bratom poživili ljubezen do rodnega izročila. Oboje jim je prav lepo uspelo.

Prvo točka izleta je bil Šmihel v Podjuni. Tam smo bili pri maši; moški zbor je med sv. daritvijo ubrano prepeval. Po maši smo se ustavili na vaškem trgu. Pevci so zapeli nekaj naših krepkih pesmi, ki so šle številnim domačim poslušavcem kar do srca.

Kmalu smo se morali posloviti od prijaznih Šmihelčanov in se odpeljati v Dobro vas. Tam nas je sprejel agilni mladi tajnik krščanske zveze koroških Slovencev, ki nam je v kratkih besedah razložil obupni narodnostni položaj koroških Slovencev. Ogedali smo si še farno cerkev in poslušali njeno zgodovino.

Šlo je že proti eni uri, ko so nas gostoljubno sprejele šolske sestře v Tinjah, kjer imajo moderno stavbo, ki služi za šolske in kulturne namene, ter za razne tečaje.

Tu smo se srečali tudi z župnikom Jožetom Vošnjakom, ki ga goriški Slovenci poznamo, ko je več let župnikoval v Jamljah in v Štmavru. V pozdravnem govoru je pokazal,

kako je ginjen ob tem prijetnem srečanju. Ko smo se okrepčali, smo obiskali Gospo sveto, a smo žalostno občutili, da so tu ostali samo še spomeniki slovenstva.

Zopet pa smo se razveselili prav domačega vzdušja v lepem Št. Janžu, kamor nas je povabil župnik Vošnjak. Po kratkem obisku v krasno urejeni farni cerkvi, katere staro zgodovino nam je župnik jedrnato razložil, smo se odpravili k našemu glavnemu cilju, v Št. Jakob v Rožu. Tudi to nekdanje popolnoma slovensko naselje se bliskovito pomenčuje. Zato smo hoteli prav v tej vasi nastopiti s kulturnim sporedom.

Razvijal se je v lepi šentjakovski dvorani. Prvi je nastopil mešani zbor »Lojze Bratuž« pod vodstvom Stanka Jericija. Spored je nadaljeval zabavni ansambel, za njim pa folklorna skupina. Zaključil pa ga je z več pevskimi točkami moški zbor »Filej« pod Klanjščkovim vodstvom. Poslušavci so bili vsi navdušeni in so morali pevci nekatere skladbe še ponavljati, tako da je nastop končal šele proti polnoči.

Le malo časa nam je še ostalo za prijazno kramljanje z domačini pri postrežljivih šolskih sestrah. Težko smo se poslovili od koroških bratov in sestra. Vendar smo odhajali v prepričanju, da sta si zamejska brata trdno segla v roke in da se je ob tem obisku utrdila narodna zavest obeh.

Udeleženec

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Novi številka revije „Problemi“

Na tržaškem knjižnem trgu se je pojavila te dni nova, 77. številka slovenske revije »Problemi«, ki značilno odraža mišljenje določene plasti slovenskih intelektualcev srednje in mlade generacije. Na kakšnih 130 straneh večjega formata in zelo strnjene tiska najdemo veliko gradiva, ki v precejšnji meri opravičuje popolni naslov revije »Problemi, časopis za mišljenje in pesništvo«.

V prilogi »Aktualnosti« je objavljen na prvem mestu esej Rudija Rizmana »Intelektualci v politiki«, v katerem osvetljuje funkcijo intelektualcev v konkretnem socialnem in političnem svetu ter ugotavlja, da »so možnosti za pojavljanje intelektualca v političnem procesu kot intelektualca dokaj okrnjene in skromne. Slej ko prej je vržen v situacijo, ko mora pristati na igranje dveh vlog, ene v politiki, druge v svoji znanstveni orientaciji... Intelektualnemu delovanju je v vsakem primeru vsiljeno žrtvovanje koncepta zaradi taktičnih ozirov.« Očitno je, da misli Rizman pri tem na funkcijo intelektualca v totalitarni družbi, vendar pa to premalo poudari.

Sledi esej Vladimira Dedijera z angleškim naslovom »Kiss of Death« (POLJUBI SMRTI), kar pomeni, da se heretika ne ubije fizično, temveč ga zviti establishment pritegne.

Dr. Dušan Pirjevec razpravlja o slovenskih ideologijah, sicer precej teoretično, toda zanimivo. V njegovem razmišljanju najdemo tudi tale stavka: »Če torej natanko premislimo vizijo odprte družbe, pridemo vsekakor do biti in do pustiti biti. Samo iz biti prihajata možnost in nujnost blokade in nevtalizacije absolutnosti in totalitarnosti, samo v pustiti biti je možna odprta družba.« Pirjevčev esej ima torej značaj filozofsko-teoretičnega zavračanja totalitarnosti in totalitarne, vase zaprte družbe. Kritični bravec pa bo težko sprejel zverženo dokazovanje Dimitrija Rupla, v spisu z naslovom »Tradicija«, češ da je »neracionalno in neustrezno govoriti o neki posebni slovenski književnosti, ki da izraža slovensko duhovno tradicijo...«. Po njegovem moderna svetovno razpredena komunikacijska sredstva odpravljajo pojem nacionalne literature. Dimitrij Rupel pa je tudi sicer znan po čudastvih, ki jih piše in ki, kot znano, vzbujajo neskončne polemike, ker jih nekateri jemljejo preresno, medtem ko gre očitno za nekak literarni snobizem.

To je seveda le nekaj prispevkov v prilogi »Aktualnosti«. Omeniti bi bilo morda še poročilo z razstave »Atelje 69« z zasoljenimi pripombami obiskovalcev in članek bogoslovca Franca Križnika »Katoliški dialog v Sloveniji«, v katerem je spet precej polemičen. Drugi del revije

je čisto literarno in filozofsko teoretičen ali kritičen. Razprave zanj, po večini zelo dolge, so prispevali med drugimi Andrej Medved, Dušan Pirjevec, Taras Kermavner in Marjan Rožanc. Nekaj je tudi prevodov, tako npr. esej Giancarla Vigorellija: »Manzoni in tišina ljubezni«.

—0—

MARITAINOV »KMET OD GARONNE« V ITALIJANŠČINI

Jacques Maritain, ugledni francoski katoliški filozof, znan po svojih naprednih stališčih, je objavil leta 1966 knjigo »Kmet od Garonne«, v kateri ironizira in žigosa tiste katoličane in duhovnike, ki so si vzeli sklepe drugega vatičanskega koncila za izgovor, da bi lahko z lepimi besedami in zahtevami prikrili svojo odtujitev Cerкви in resničnemu duhu krščanstva, svoj strah pred žrtvami in sploh svojo željo po takem krščanstvu, ki bi bilo v skladu z udobnostjo potrošniške družbe.

Maritain si zlasti privoščil »kronolatrijo« mnogih današnjih katoličanov, njihovo »klečanje

pred svetom« namesto pred Bogom, njihovo zaljubljenost v »učinkovitost« namesto v Resnico. Knjiga, ki je doživela v Franciji velik uspeh, je izšla zdaj v italijanskem prevodu pri založbi Longanesi.

LETNO POROČILO GLASBENE MATICE

Glasbena matica v Trstu je izdala čedno brošuro na 36 straneh, pod naslovom »Letno poročilo 1968-69«. Brošura, ki vsebuje tudi precej fotografij Matičnih mladinskih pevskih zborov in nastopov njenih gojencev, prinaša podrobna poročila o njenem delovanju v preteklem šolskem letu. Podatki se nanašajo tako na šolo v Trstu kot na delovanje v okolici in na pevske zборе, ki jih vodijo Matični učitelji in učiteljice.

Brošura dokazuje s konkretnimi podatki, kako velikansko in važno poslanstvo med našo mladino opravlja Glasbena matica, in je tudi kot kulturni dokument slovenstva na Tržaškem zanimiva in nepogrešljiva za vsakogar, ki mu je pri srcu usoda slovenstva na tem kosu zemlje.

ČASNIKAR JE LE PRODRL

V našem listu smo se že večkrat zavzeli za dosledno uporabo besede časnikar namesto srbohrvaške besede novinar, ki so jo zanesli med Slovence tisti predvojni politični pisci, ki so se zavzemali za vtopitev Slovencev v enoten narod s Srbi in Hrvati in za postopno opustitev slovenščine. To so bili zlasti nameščenci in časnikarji ljubljanskega dnevnika »Jutro«, ki je zagovarjal tako uto-pijo.

Zdaj se zdi, da je beseda časnikar le prevladala tudi pri članih »Društva novinarjev Slovenije«, kajti na občnem zboru društva, ki je bil te dni v Ljubljani, so bolj ali manj dosledno uporabljali besedo časnikar, časnikarji. Ta izraz smo potem lahko brali tudi v poročilih v »Delu«, »Primorskem dnevniku« itd. Izposojati si besede pri drugih narodih ima pomen, kadar v slovenščini nimamo primerne besede za tisti pojem. Toda beseda časnikar je že stara in lepa slovenska beseda ter odgovarja besedi časnik, medtem ko »novin« v slovenščini ni.

Prav tako bi morali Slovenci dosledno uporabljati pristanišče ali še bolje pristan namesto srbohrvaške besede luka, ladjar namesto brodar — brod pomeni v slovenščini iz desk in hlodov zbito vozilo ali širok čoln samo za prevoze čez reko, medtem ko pomeni v srbohrvaščini ladjo; reči bi morali tudi Jadralno društvo namesto Brodarskega društva Slovenije, kajti med jadrnico in brodom je seveda velika razlika.

Kar zadeva izražanje naših ljudi na Tržaškem, pa bi morali začeti odločen boj proti strahotnemu kvarjenju slovenske govornice zaradi nešteti izposojenk iz italijanščine, za katere seveda tudi ni nobene potrebe in opravičila. Tako smo npr. nedavno slišali v openskem tramvaju fanta, ki je pripovedoval, da bo v kratkem »partiral« k vojakom. Uporabljati tako meni nič tebi nič izraze iz italijanščine namesto najpreprostejših slovenskih izrazov pomeni že skrajno miselno lenobo in nezavednost, kajti narodna zavednost pomeni tudi narodni ponos in skrb za lep in čist jezik ter za kultivirano izražanje. Človekova govornica izdaja njegovo mišljenje in čustvovanje. Kdor se ne zna pravilno izražati v materini govornici, pa čeprav v narečju, dokazuje, da je duševni revež in brez vsake samostojnosti.

V radijskih poročilih radia Trst A pa smo slišali dne 1. t.m. ob 13.15, da so v Združenih državah skušali »zdramatizirati« pomen nameravanega Nixonovega obiska v Romuniji. »Sdrammatizzare« je seveda čisto italijanska beseda in težko je razumeti, zakaj so se časnikarji radia Trst A odločili uvesti to novo tujko v slovenščino. V slovenščini bi kvečjemu pomenila nekaj nasprotnega, namreč dovršno obliko glagola dramatizirati, npr. da je nekdo neko povest »zdramatiziral«, kar pomeni, da ji je dal literarno obliko drame. Tujke »zdramatizirati« duh slovenskega jezika nikakor ne prenese in je ne more »posvojiti«. Časnikar, ki jo je uporabil, bi bil moral reči, da skušajo omiliti, zmanjšati, ali ublažiti pomen Nixonovega obiska, mu odvzeti dramatičnost, ga razostriti (nasprotje od zaostri) itd. Slovenščina nudi dovolj možnosti, da se izrazi pomen italijanskega glagola »sdrammatizzare«.

Obisk kiparja Franceta Goršeta v Trstu

Pretekle dni se je mudil na kratkem obisku v Trstu znani slovenski kipar France Gorše iz New Yorka. Priljubljeni in ugledni umetnik je praznoval lani svojo sedemdesetletnico, a je še mladeniško čil in živahen. Pred obiskom v Trstu je obiskal tudi svojo domovino Slovenijo.

Svojim številnim prijateljem v našem mestu,

kjer je kot profesor risanja bival nekaj let po vojni, je pripovedoval o svojem življenju in delovanju v Združenih državah. V New Yorku ima v svojem stanovanju tudi atelje in dobiva številna naročila z vseh koncev Združenih držav, zlasti za dela cerkvene umetnosti. V New Yorku je priredil že več dobro obiskanih razstav. V tem velikem ameriškem mestu se dobro počuti, ker je v njem že močno občutiti evropsko vzdušje. V New Yorku imajo Slovenci, ki jih je tam nekaj nad 500 družin, svojo lastno cerkvo (in duhovnika) kjer sta vsako nedeljo dve slovenski in ena angleška maša. Tako se tudi slovenske družbe ne manjka, čeprav je ni toliko kot v Clevelandu, kjer je Gorše prej bival in kjer imajo Slovenci tri velike mestne fare. Priljubljenega in tudi v domovini zelo znanega kiparja radi obiskujejo tudi Slovenci od drugod — tudi s te strani oceana — ki jih pot zanese v New York.

Gorše si je v nedeljo popoldne v spremstvu prijateljev ogledal tudi razstavo stare slovenske ljudske umetnosti slikanja na steklo v »Kraški hiši« v Velikem Repnu.

Uglednemu slovenskemu umetniku želimo še mnogo zdravih in uspešnih let ter da bi ga mogli kmalu spet srečati v našem mestu.

Slika ga kaže v njegovem ateljeju v New Yorku.

Sodobno kmetijstvo

Perspektive za prašičereje

v tej kmetijski dejavnosti poslužujejo dveh sredstev: pomoči privatnim zalogam ter odkupov preko tozadevnih intervencijskih organov. V glavnem je v rabi sistem odkupa. Do tovrstnih ukrepov pride takrat, kadar cena zdrkne pod temeljno ali izhodiščno ceno, katero določajo vsako leto. Ustanova, ki v Italiji ureja odkup kmetijskih pridelkov, se imenuje AIMA.

Taki ukrepi pa so smiselni in učinkoviti le tedaj, če so pravočasni. Problem je torej v tem, kako čim popolneje slediti dogajanju na tržišču in kako nadzorovati proizvodnjo. Prav za to zadnje veljajo posebni ukrepi, ki vsklajajo proizvodnjo s potrebami tržišča. V tem pogledu je treba stalno določati proizvodno stanje in analizirati podatke iz klavnice. Z omenjenimi sredstvi naj bi se po možnosti izognili intervencijskim ukrepom. Nujno potrebni so tako za rejce kot za trgovce in potrošnike hitre in točne informacije o stanju na tržišču.

POSLEDICE ZA PROIZVODNJO

S predpisi, ki urejujejo to proizvodno vejo, je prišlo do spremembe proizvodjalnih struktur. Težnja je k večji koncentraciji v najbolj primernih področjih, kjer vladajo za to najbolj ugodni pogoji. Čas je, da bi tudi pri nas prišlo do kake pomembne pobude in da bi hkrati izkoristili možnosti, ki jih za to predvideva drugi zeleni načrt.

VINOGRADNIKOM

S 1. julijem so stopili v veljavo predpisi, vsebovani v ministrskem dekretu z dne 2. maja 1969 in objavljeni v Uradnem listu (Gazzetta Ufficiale) 2. maja letos o tem, kako je treba voditi registre o pridelovanju moštov in vin. Ta ukrep se nanaša samo na tiste pridelovavce vin, ki delajo vino iz lastnega grozdja, a je namenjeno za prodajo.

Izšla je 3.-4. številka revije »Prostor in čas«. Dobi se tudi v Tržaški knjigarni. Med drugim prinaša obširno študijo Franceta Bernika o Rebulovem romanu »V Sibilinem vetru«.

v Belgiji, in sicer za 56,3 odst., in najmanj v Italiji, za 3,5 odst. Celotna proizvodnja je dosegla 5 milijonov ton.

Srednja teža se v sodobni prašičereji suče okoli 80-90 kg. Težjih prašičev dandanes ni lahko prodajati. Potrošnja znotraj držav EGS se stalno dviga in je od 19,2 kg na osebo v letih 1957-58 narasla na 22,8 kg v letu 1967.

Proizvodnja krije že zdaj 98 odst. vseh potreb držav, članic EGS, in sicer znaša 188 odstotkov v državah Beneluksa, 115 v Belgiji, 94 odst. v Zahodni Nemčiji, 90,3 odst. v Franciji in 81 odst. v Italiji.

IZMENJAVA Z DRUGIMI DRŽAVAMI

EGS je velika uvoznica svinjskega mesa. Uvoz je od leta 1963 stalno naraščal, posebno kar zadeva zaklane prašiče. Največji uvozniki so Zahodna Nemčija, Francija in Italija. Francija zavzema v tem pogledu poseben položaj, saj je istočasno močan izvoznik.

Glavni dobavitelji živih prašičev so Danska, Madžarska in Romunija, svinjskega mesa pa Švedska, Danska, Vzhodna Nemčija, Jugoslavija, Romunija, Poljska in Kitajska.

Države Evropske gospodarske skupnosti sicer same izvažajo predelane proizvode, posebno konzerve slanega svinjskega mesa.

TRŽNA UREDITEV V EGS

Podobno kot za žito in ostale kmetijske pridelke, tako je tudi za svinjsko meso prišlo do predpisov, ki urejajo proizvodnjo, predvsem odkup prašičev. Za vse države znotraj EGS so določene enake carine in mejne cene pri uvozu ter enaka povračila pri izvozu.

Urejanje cen naj bi zmanjšalo nihanje v samih cenah, do katerega prihaja sezonsko in tudi ciklično, posredno pa naj bi utrdilo proizvodnjo in naj bi zagotovilo rejcem ugodno ceno. V EGS se za urejanje stanja

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

Valter Veljak in Adrijan Pavlica v B reprezentanci

Italijanska moška odbojcarska B reprezentanca bo nastopila od 20. do 27. julija na mednarodnem turnirju v Faenzi, avgusta pa na Siciliji. Za ta dva nastopa se bodo reprezentanti pripravljali na skupnih pripravah v Firencah 12. in 13. julija. Med sklicanimi sta tudi dva slovenska odbojkarja iz Trsta: Valter Veljak in Adrijan Pavlica.

Ture in izleti SPD Trst

Slovensko planinsko društvo Trst je pripravilo za letošnje poletje res pester planinski program. Tri skupine bodo pod vodstvom izkušenih planincev krenile na večdnevne ture preko Kamniških Alp, Julijcev in Dolomitov.

Izleti so zamišljeni tako, da se jih lahko udeležijo trenirani planinci ali pa mladinci, ki doživljajo svoje prvo srečanje z gorami. Ture bodo avgusta meseca in sicer:

Od 6. do 17. avgusta — Kamniške Alpe — vzponi na Kočno, Grintovec, Stento, Turško goro, Brano in Ojstrico.

Od 3. do 8. avgusta — Julijske Alpe — tura preko sedmih triglavskih jezer, Dolič, vrh Triglava s povratkom v Trento.

Upoštevaloč leta in pripravljenost udeležencev je možna daljša in zahtevnejša varianta.

Od 15. do 24. avgusta — Dolomiti — Vzponi na Antelao, ogled področja Tre cime (morebitni vzponi); krožna tura Tofane ali Rozes z vzponom; področje skupine Sella, vzpon na Piz Boe; tura preko skupine Catinaccia, ogled Torri di Vajdet, povratek po prelazu San Pellegrino.

To je le izvleček že točno zarisanih programov, za katere bodo zainteresirani dobili podrobnejša pojasnila pri Norči Zavadlall, Ul. Gep-pa 9/III.

Zaključek vpisovanj 31. julija.

Sonja Pernarčič spet v reprezentanci

Italijanska državna članska in mladinska ženska odbojcarska reprezentanca se bosta v dneh od 4. do 12. avgusta pripravljali v Coverciano ali v Beneventu na svoje prihodnje mednarodne obveznosti. Članice se bodo 13. in 16. avgusta pomerile z Japonkami, mladinke pa bodo nastopile v dneh od 29. do 31. avgusta na mednarodnem turnirju v Modeni, septembra pa na evropskem prvenstvu v Moskvi.

Priprav se bo udeležila tudi članica S. Z. Bor Sonja Pernarčič, ki svoj talent marljivo izkorišča in stalno napreduje. Poleg naše Sonje bosta šli v Coverciano še dve igralki iz naše dežele: Camilotti iz Sacileja in Barbieri iz Gorice.

Ze sam podatek, da predstavlja proizvodnja svinjskega mesa 13 ali 14 odstotkov celotnega kmetijskega dohodka znotraj držav, članic Evropske gospodarske skupnosti (EGS), nam kaže, da imamo opravka z zelo pomembno vejo kmetijske proizvodnje. Prav gotovo obstajajo tudi pri nas ugodni pogoji za razvoj prašičereje, seveda ob upoštevanju zahtev potrošnikov. Znano je, da je težišče današnje prašičereje na lažjih prašičih — okrog 80 kg. Poudarek je torej na nemastnem svinjskem mesu in moderna kmetijska znanost si močno prizadeva, da bi dala v vseh pogledih ustrezne svinjske pasme.

Ključni problem je za sodobno proizvodnjo ureditev tržnih razmer. Poglejmo, kaj so v tem pogledu naredili znotraj EGS in kakšno je stanje, ki ga je proizvodnja svinjskega mesa dosegla v državah, članicah te skupnosti.

STOPNJA PROIZVODNJE

Proizvodnja svinjskega mesa je od leta 1964 do leta 1967 narasla za 11,8 odst., največ

S Tržaškega

Nabrežina:

SMRT UGLEDNE MATERE

V sredo, 2. t. m., je po daljši bolezni preminila v tržaški bolnišnici 83-letna Herminija Caharija, vdova Medič. Pokojnica izhaja iz znane in zavedne Caharijeve (Štropove) družine v Nabrežini. Poročila se je z ljubljanskim trgovcem in industrijcem Medičem. V slovenski prestolnici, kjer sta si zakonca ustvarila družino, je prebivala do konca druge svetovne vojne. Pozneje se je kot vdova preselila v Nabrežino, kjer je do svoje smrti živela s hčerjo Boženo, soprogo zobozdravnika dr. Brezigarja.

Pokojna gospa je bila blaga po svojem značaju, narodno zavedna in predana slovenski stvari ter se je stalno zanimala za življenje Slovencev v Italiji. Veliko je bilo naših izseljencev, ki so bili pri njeni družini vedno dobrodošli in katerim je pokojna gospa izkazovala iskreno gostoljubje.

Vsem svojcem izražamo ob tej izgubi naše globoko sožalje, blaga pokojnica pa naj mirno počiva v dragi domači zemlji.

S. K.

OBISK IZ SOSEDNIH SLOVENSkih OBČIN

(nadalj. s 4. strani)

činske skupščine Sežana, Jože Trošt, namestnik sekretarja občinskega komiteja Zveze komunistov Sežana in inž. Stane Rančelj, predsednik občinske konference SZDL Sežana.

Delegacijo SKGZ je vodil predsednik Gozard Vesel, sestavljali pa so jo: podpredsednik dr. Angel Kukanja in inž. Miloš Kodrič, načelnik komisije za tisk Boris Race, načelnik komisije za gospodarska vprašanja dr. Stanislav Oblak, načelnik komisije za šolstvo Edvin Švab in tajnik Bogo Samsa.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 13. julija, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše: Tisoč in ena noč (2) »Kraljevič Ahmed in vila Peribanu«. Dramatiziral Lukeš. RO, vodi Lombarjeva; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 15.30 Laceradio Machado »Siesta krokodilov«. Radijska drama. RO, režija Peterlin; 16.25 Revija orkestrrov; 17.30 Plesna čajanka; 18.35 Klavirski duo Ferrante-Teicher; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Ansambel »Gil Cuppini Dance«; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Klasični lahke glasbe; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklorne: V starih časih »S trehuh'n za kruh'n«, pripravila Reharjeva; 21.00 Semenj plošče; 22.00 Nedelja v športu.

♦ PONEDELJEK, 14. julija, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Igra pianist Intra; 12.10 Kalanova »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin; 17.35 Kaj bi rad videl in kam bi rad šel; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 17.10 »Odvetničnik za vsakogar«; 19.20 Znani motivi; 20.00 Športna tribuna; 20.35 S pesmijo okrog sveta; 21.00 Odlomki iz svetovnih romanov: Gustave Flaubert »Gospa Bovaryjeva«; 22.00 Slovenski solisti: Violinist Rok Klopčič, pri klavirju Lipovšek.

♦ TOREK, 15. julija, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Bednarik »Pratika«; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Rusov ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, pripravljala Lovrečič; 18.30 Koncertisti naše dežele; 19.10 Dogodivščine iz vsega sveta; 19.45 Zbor iz Rupe vodi Klanjšček; 20.00 Šport; 20.35 Beethoven: »Fidelio«, opera v 2 dej.

♦ SREDA, 16. julija, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Najlepši trgi Italije: Rafko Vodeb: »Trg Navona v Rimu«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst; 17.55 Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Ljudske pesmi, pripravljala Kumerjeva; 19.10 Lupinc »Higiena in zdravje«; 19.15 Prijetne melodije; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert; 21.20 Za vašo knjižno polico.

♦ ČETRTEK, 17. julija, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Umetniki o sebi: »Rado Nakrst«, pripr. Adrijan Rustja; 12.10 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Boschettijev trio; 17.20 Za mlade poslušavce: Razkuštrane pesmi; 17.35 Moj prosti čas; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 19.30 Komorni koncert. Violinist Prihoda, pri klavirju Orlovetsky; 18.50 Ljubljanski jazz ansambel; 19.00 Otroci pojó; 19.10 Pesniški nazori, včeraj in danes; 19.20 Priljubljene melodije; 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.35 Veseli utrinji.

♦ PETEK, 18. julija, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Kam v nedeljo; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.55 Naši športniki; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 19.30 Komorni koncert. Violinist Prihoda, pri klavirju Orlovetsky; 18.50 Ljubljanski jazz ansambel; 19.00 Otroci pojó; 19.10 Pesniški nazori, včeraj in danes; 19.20 Priljubljene melodije; 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.35 Veseli utrinji.

♦ SOBOTA, 19. julija, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Tone Penko: »Gozdni sadeži«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 »Varna pot«, oddaja o prometni vzgoji; 16.05 V tričetrtinskem taktu; 16.45 Čirule-čarule, pesmi, igre in pravljice za otroke, pripravljala Simonitijeva; 17.20 Dialog - Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta - 17.45 Moj prosti čas; 18.00 Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Moški komorni zbor iz Celja vodi Kunej; 19.10 Umetniki o sebi »Aleksander Vodopivec«, pripr. Adrijan Rustja; 20.00 Šport; 20.50 Ivan Artač: »Pepče se ženi«. Radijski oder, režira Kopitarjeva; 21.20 I marimba song; 21.30 Vabilo na ples.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« - Trst

SLOVENSKI PRIMORSKI KOLEDARJI

Bibliografijo sestavljal in uvodno študijo napisal MARIJAN BRECELJ ■ 23 ■

KOLENDARČEK Partizanskega dnevnika za leto 1945. Pokrajinski odbor za Slovensko Primorje. (Tiskarna »Slovenija« [1945].) 36 str. + ovoj. 11,5 x 8. Ilustr.

190

1946

GORIŠKI koledar za leto 1946. Uredil [Damir Feige]. [Zaglavja za mesece Anton Koželj] (Gorica. Tisk., izd. in zal. Tiskarna L. Lukežič 1945.) 86 str. 24 x 17. Ilustr.

191

KOLENDAR Gregorčičeve založbe za navadno leto 1946. Uredil Jože Pahor [Zaglavja za mesece Maksim Sedej.] Slika na ovitku Lojze Spacal.) Trst. (Gregorčičeva založba. Zadruga tiskarna) 1945. 94 + (I) str. 17 x 13,7.

192

KOLENDAR za leto 1946. Priredil Damir Feigel. Gorica. Tiskarna L. Lukežič. 122 str. 12,5 x 8,5.

193

KOLENDAR za navadno leto 1946. [Ovitek in zaglavja za mesece narisal Maksim Gaspari]. V Gorici. Goriška Mohorjeva družba. Tiskarna G. Lucchi. 64 str. + ovoj. 24 x 17. Ilustr.

194

1947

GORIŠKI koledar za leto 1947. [Uredil Damir Feige]. [Zaglavja za mesece narisal Anton Koželj.] Gorica. Tisk., izd. in zal. Tiskarna L. Lukežič 1946. 88. str. + ovoj. 24 x 16,5. Ilustr.

195

KOLENDAR Gregorčičeve založbe za navdno leto 1947. Uredil uredniški odbor Gregorčičeve založbe [= Jože Pahor in Zorko Jelinčič]. (Naslovno stran narisal Franjo Kosovel.) Trst. (Gregorčičeva založba. Zadruga tiskarna) 1946. 161 + (VII) str. oglosov. 23,7 x 16,5. Ilustr.

196

Z MRZLICO NAD RAKA?

Nemški zdravnik internist dr. Gerhard Schulz iz Hamburga je objavil pred kratkim v zdravniškem tedniku »Münchner medizinische Wochenschrift« članek, v katerem pravi, da je ugotovil, da so ljudje, ki so prestali kakšno bolezen z visoko temperaturo, pet let po tisti bolezni praktično imuni za raka. Imunizirajoči učinek mrzlice proti okužbam je znan že dalje časa, prav revolcionarna novost pa bi bila v ugotovitvi dr. Schulza, da obsega ta imunost po prestani mrzlici tudi raka in da je človek potem za kakšnih pet let varen pred rakastimi novotvorbami.

Če se bo to izkazalo za resnično, bo s tem odkrito učinkovito in preprosto preventivno sredstvo proti raku. Učinkovitost te domneve pa bodo morali preveriti z opazovanjem večjega števila ljudi, po možnosti v kakem večjem mestu, za dobo pet let. Če bodo ugotovili da ljudje, ki so preboleli bolezen z visoko temperaturo v naslednjih letih res niso oboleli za rakom, bo s tem potrjena pravilnost teorija dr. Schulza. Zato je bil takoj sprejet predlog, da bi izvedli to opazovanje v Hamburgu, ki ima okrog dva milijona prebivavcev.

KOLENDAR za navadno leto 1947. ([Uredil Anton Kacin. Opremil in zaglavja za mesece narisal Vilko] Č[ekuta].) V Gorici. Goriška Mohorjeva družba. Tiskarna G. Lucchi. 64 str. + ovoj. 24 x 17. Ilustr.

197

PRATIKA za navadno leto 1947, (18), ([Uredil Rado Bednarik. Ovitek risal Peter Butkovič]. Gorica. Knjiž. zal. »Sigma«. Kat. tiskarna - Najem.: založništvo »Primorski dnevnik«. 112 str. 16".

198

ŽEPNI koledar. Gorica. Tisk., izd. in zal. Tiskarna L. Lukežič. 1947. 8".

199

(dalje)

Z Goriškega**OBČINSKI SKLEPI**

Goriški občinski odbor se je sestel v ponedeljek zvečer in je sprejel več sklepov, ki jih bo moral potrditi občinski svet na prihodnji seji.

Med predlogi je tudi eden, ki se tiče slovenskega trgovskega zavoda. Odbornik za javni pouk Agati je poročal, da bo potrebno najti večje in ustrežnejše prostore za ta zavod, ki bo imel prihodnje šolsko leto že dva razreda.

Županstvo je že iskalo nove prostore v nekdanjem bogoslovnem semenišču in še drugod. Pisali smo pa že in priporočali, da bi tej slovenski šoli morda dodelili prostore v velikanskem prenovljenem poslopju na nekdanjem Katarinijevem trgu.

Naših krajev so se tikali tudi predlogi za ojačenje vodovodne kabine za Oslavje in Štmaver in za mostiček čez Pevmico pri pod-sabotinskem bloku. Nobeden izmed odbornikov pa ni spregovoril o slabi cesti, ki pelje v Štmaver. Za ta razrušen klanec je potrebn denar že razpoložljiv, a občinska uprava se še ne loti popravil! Čemu to odlaganje?

Oslavje**ODLIKOVANA VINA**

V ponedeljek zvečer se je zbrala ocenjevalna komisija za presojo kakovosti vinskih vrst, ki so jih razstavili naši vinogradniki v Tržiču. Ocenjevalci so vzeli vinsko pokušnjo naravnost iz sodov v hramih tekmovalcev.

Tekmovalce za vinske nagrade so razdelili v tri vrste: v kmečke z gričev, v ravninske vinogradnike in vinske večje pridelovalce.

Prvo nagrado. Oskarja za najboljšo vino, je prejel naš rojak Silvan Primožič z Oslavja. Priboril si je zlato medaljo za beli pinot ter dve srebrni za sivi pinot in rizling, skupno 50 točk, to se pravi »Oskarja« za leto 1969. S temi odlikovanji je zasedel naš Primožič prvo mesto med pridelovalci najboljših vin v deželi in med 31 tekmovalci.

Čestitamo!